

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ

WAYS TO INCREASE MOTIVATION WHEN TEACHING ENGLISH AT NON-LANGUAGE DEPARTMENTS

Інтеграція України до європейського співтовариства зумовила необхідність підготовки висококваліфікованих спеціалістів, які добре володіють не лише спеціальністю, але й англійською мовою. Однак не всі студенти немовних спеціальностей розуміють необхідність вивчення цього предмету. З нашого досвіду можна сказати, що особистість викладача, його методи та підходи до навчання є дуже важливими для формування позитивної чи негативної мотивації до вивчення іноземної мови. Завдання вчителя – не лише давати нову інформацію та закріплювати знання, а й керувати та контролювати психологічну діяльність учнів, формувати їх мотивацію, вміння та навички користуватися іноземною мовою.

Ми вважаємо, що позитивної мотивації до вивчення іноземної мови можна досягти за рахунок різноманітності завдань будь-якого аспекту іноземної мови: читання, говоріння, письма чи вивчення граматики. У статті наведено кілька прикладів завдань, які найбільше цікавлять наших учнів. Представлено деякі визначення мотивації: 1) прояв внутрішніх інстинктивних мотивів; 2) соціальний підхід до мотивації людини до виконання (чи ні) якихось дій.

Усвідомлюючи необхідність введення граматики у навчальний курс, ми намагаємося впроваджувати ігрові компоненти чи бесіди, що також суттєво підвищує мотивацію учнів до вивчення навчального матеріалу. Робота з текстами за спеціальністю також потребує творчих підходів, які описані у статті. Не менш важливим аспектом підвищення мотивації під час вивчення іноземної мови є створення сприятливого психологічного клімату у групі. Якщо викладач створює атмосферу довіри та релаксації на занятті, це знімає т. зв. сугестивні бар'єри та забезпечує безпосередній контакт із неусвідомленою психічною діяльністю.

Не менш заохочувальним мотиваційним засобом є гумор. Жарти можуть бути використані як аутентичний матеріал для вивчення граматичних і лексичних тем. Із жартами студенти не тільки опановують необхідний матеріал, але й захоплюються змістом, що заохочує до комунікації. Так,

для студентів економічних спеціальностей будуть цікаві різні невідомі факти, кумедні історії, анекдоти за фаховою тематикою.

Ключові слова: мотивація, вивчення англійської мови, студенти, немовні факультети

Integration of Ukraine into the European community has necessitated the training of highly qualified specialists who have good knowledge not only in specialty, but also in English. However, not all students of non-language specialties understand the need to learn this subject.

From our experience we can say that the personality of the teacher, his/her methods and approaches to teaching are very important for the formation of positive or negative motivation to study a foreign language. The task of the teacher is not only to give new information and consolidate the knowledge, but also to manage and control psychological activities of students, form their motivation, skills and abilities to use a foreign language.

We believe that positive motivation to learn a foreign language can be achieved by the diversity of the tasks of any aspect of a foreign language: reading, speaking, writing or studying grammar. Some examples of tasks that are of greatest interest to our students are given here. Some definitions of motivation are presented 1) manifestation of internal instinctive motives; 2) social approach to motivate a person to perform (or not) some action).

From our own experience, we can state that the greatest emotional contact, and, accordingly, the desire to take an active part in the classroom activities, arise when discussing oral topics. The main task of the teacher is to choose a topic that will be interesting for both the students and the teacher.

Realizing the need to introduce grammar into the training course, we try to introduce game components or conversations, which also significantly increase the motivation of students to study the teaching material. Working with texts on specialty also needs some creative approaches which are described in the article.

Key words: motivation, English teaching, students, non-language departments.

УДК 159.9:372.881

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-18-3-21>

Черниш Л.М.,

ст. викладач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Інтеграція України до європейського простору зумовила необхідність підготовки висококласних спеціалістів, які добре володіють не тільки знаннями за фахом, але й англійською мовою. Водночас не всі студенти молодших курсів немовних спеціальностей розуміють необхідність володіння цим предметом, вважаючи його другорядним. Формування відповідних навичок у майбутніх фахівців є одним із найважливіших завдань навчально-виховного процесу сучасної вищої школи. Вважаємо, що вирішенню цієї проблеми сприятиме

формування позитивної мотивації до занять з англійської мови

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що науковці неодноразово зверталися до проблеми формування мотивації під час навчання. Так, у працях І. Зимньої, А. Алхазішвілі, А. Леонтєва, Н. Симонової висвітлено психологічні проблеми мотивації та їх види. Шляхи підвищення мотивації до вивчення іноземної мови в учнів молодших класів розглядалися В. Марковою, Н. Варченко, О. Пшеницею. Підвищення мотивації в учнів середньої школи висвітлено

у працях А. Сахарової, Д. Семенової, Н. Лешньової та ін.

Однак вважаємо, що педагогічну літературу збагатить висвітлення досвіду щодо підвищення мотивації студентів закладів вищої освіти, адже цей аспект недостатньо висвітлено у наукових працях, що і є **метою публікації**.

Виклад основного матеріалу. З досвіду роботи ми можемо стверджувати, що саме особистість викладача, його методи та підходи до викладання дисципліни є дуже важливими для формування позитивної або негативної мотивації до вивчення іноземної мови. Завдання викладача полягає не тільки у наданні нової інформації та закріпленні отриманих знань, але й у психологічному управлінні пізнавальною діяльністю студентів, формуванні їх мотивації, умінь і навичок використовувати іноземну мову [3, с. 23].

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури можна стверджувати, що немає єдиного підходу до визначення поняття «мотивації». Зокрема, деякі дослідники розуміють мотивацію як прояв внутрішніх інстинктивних спонукань, тоді як інша група науковців розглядає мотивацію з позиції соціального підходу до спонукання особистості виконувати (або не виконувати) будь-які дії [4, с. 37].

З досвіду роботи можна стверджувати, що мотивація впливає на всі психологічні процеси, пов'язані з навчанням: мислення, розуміння, сприйняття інформації, аналіз отриманих знань і закріплення відповідних умінь. С. Рубінштейн визначає мотивацію як процес відображення поведінки особистості в навколишньому світі та зазначає, що особистість найкраще розкривається у діяльності, яка їй цікава та зрозуміла [7, с. 370].

Вважаємо, що позитивної установки на вивчення іноземної мови можна досягти за рахунок диверсифікації навчальних завдань будь-якого аспекту іноземної мови: читання, говоріння, письма або граматики. Наведемо приклади завдань, які викликають найбільший інтерес у наших студентів.

Із власного досвіду можна стверджувати, що найбільший емоційний контакт і бажання брати активну участь у занятті виникає під час обговорення усних тем. Головним завданням викладача є вибір теми, яка буде цікавою як для студентів, так і для викладача. Так, під час вивчення теми «About Myself» ми не зосереджуємо увагу на біографічних відомостях студентів, адже ці факти вони навчилися говорити англійською ще у середній школі, а намагаємося сконцентрувати увагу на внутрішньому світі особистості. Так, ми пропонуємо студентам поміркувати над тим, у чому для них полягає щастя, та пропонуємо відповісти на такі запитання:

*What small things in life make you happy?
What made you smile today?*

Where do you feel happiest?

What things in the house make you happy?

Are you happy right now? Why/ Why not?

When did you last laugh a lot? Where were you?

[1, p. 8].

У групах, де рівень володіння англійською мовою не є дуже високим, доцільно підготувати студентів і визначити ті слова та словосполучення, які їм можуть знадобитися під час усного висловлювання.

Досвід роботи засвідчив, що на деяких етапах вивчення доволі складно підтримувати мотивацію студентів. Так, вивчення граматичного матеріалу, без якого не може відбуватися удосконалення мовних навичок, зазвичай викликає у студентів нудьгу та небажання виконувати відповідні вправи. Розуміючи необхідність впровадження граматики в навчальний курс, ми намагаємося впровадити ігрові компоненти або бесіди, що також значно підвищує мотивацію студентів до вивчення навчального матеріалу. Наприклад, після опрацювання теми Past Simple / Used to ми організуємо роботу у парах, де студентам пропонується відповісти на такі запитання:

A friend you used to have but you've lost touch with / How did it happen?

A teacher at school you used to hate

Sport you used to play but don't any more

Food you didn't use to like, but like now etc

[2, с. 56]

Зазначимо, що теми для обговорення та завдання можуть змінюватися у різних групах залежно від рівня знань та інтересів студентів.

Робота з текстами за фахом є також необхідною складовою частиною навчання на заняттях англійської мови зі студентами немовних факультетів.

Ми повністю погоджуємося з думкою колег щодо надання пріоритету автентичним текстам, адже вони:

– можуть виступати як зразок для створення студентами власних англійських висловлювань і є опорою для продукування вторинних текстів;

– є додатковим джерелом фахової та соціокультурної інформації, оскільки змістовно відображають професійно релевантну тематику і за формою виступають взірцем усталеного в англійському соціумі порядку оформлення професійних текстів;

– підвищують мотивацію до навчання англійської мови як засобу розширення професійних можливостей;

– є підґрунтям для формування широкого лексичного запасу та сприяють вивченню як загальноживаних слів і сполучень, так і спеціальних термінів [6].

Ми намагаємося творчо підходити до виконання цього виду діяльності. Так, ми поділяємо студентів на малі групи, надаємо їм фрагменти

одного й того самого тексту за фахом. Завдання студентів – опрацювати ці фрагменти та розташувати їх у відповідному порядку. Іноді студенти різних груп по-різному вибудовують повний текст, що є приводом для жвавих дискусій, які стимулюють розвиток усного мовлення.

Ще одним необхідним аспектом викладання англійської мови на немовних факультетах є прищеплення студентам навичок академічного та ділового письма. Зазначимо, що більшість здобувачів освіти розуміють необхідність уміння письмово складати анотацію або відповідати на офіційні листи, складати запити, заповнювати форми документів, адже це пов'язано із їхнім майбутнім фахом. Отже, на заняттях ми аналізуємо різні види документації та вчимо студентів складати їх англійською мовою.

Разом із формуванням мотивації як основного психологічного чинника використання іноземної мови у підготовці майбутніх фахівців велике значення для освітньо-виховного процесу має створення психологічного комфорту до навчання.

Ми повністю погоджуємося з твердженням про те, що створенню психологічного комфорту у групі сприяє:

- доброзичлива атмосфера під час заняття;
- спокійна бесіда з кожним учасником навчального процесу;
- увага та повага до кожного зі студентів;
- позитивна реакція викладача на бажання студента висловити власну думку;
- тактичне виправлення помилок і надання студентам установки, що робити помилки під час говоріння іноземною мовою – це природно, але необхідно працювати над тим, щоб їх було менше;
- заохочення студентів до самостійної діяльності та виконання творчих завдань;
- гумор під час заняття [5; 8, с. 40].

Висновки. Отже, враховуючи все вищесказане, вважаємо, що створення позитивної мотивації до вивчення іноземної мови та підтримання

сприятливого психологічного клімату в академічній групі є необхідною умовою ефективної організації навчального процесу.

Якщо студенти перебувають у зоні психологічного комфорту та відчувають позитивні емоції під час заняття, працездатність групи значно підвищується, а навчання стає більш ефективним, отже, ми можемо спостерігати більш якісне засвоєння знань і більш високі результати навчальної діяльності.

Надалі планується розглянути різновиди внутрішньої та зовнішньої мотивації та їх роль в організації навчального процесу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Clare A., Wilson J.J. Speak out. Pre-intermediate students' book. London : Pearson Longman. P. 9.
2. Oxenden C., Latham-Koenig S. New English File. Intermediate Students' Book. Oxford University Press, 2005. 162 p.
3. Есипович К.Б. Управление познавательной деятельностью учащихся при изучении иностранных языков в средней школе. Москва : Просвещение, 1988. 190 с.
4. Мешков Н.И., Мешков Д.Н. Мотивация личности как ключевая проблема психологии. *Психология образования*. 2015. № 1. Т. 19. С. 37–43
5. Обухова К.А. Психологический климат в микрогруппе как основа здоровьесберегающего обучения. URL: http://shgpi.edu.ru/files/nauka/vestnik/2016/1_29/3.pdf.
6. Павловська Ю.В. Відбір навчальних текстів для методики індивідуалізації навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2014. Вип. 119. С. 189–192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_119_48.
7. Рубинштейн С.Л. Человек и мир. *Методические и теоретические проблемы психологии*. 1969. С. 349–374
8. Утлик В.Э. Психологический климат студенческой группы. *Инновации в образовании*. 2010. № 8. С. 32–42.